

В І Д Г У К

офіційного опонента на дисертаційне дослідження
Цьвок Мар'яни Степанівни на тему «Інформаційно-правове
забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в
Україні», представленої на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук за спеціальністю – 12.00.07 –
адміністративне право і процес; фінансове право;
інформаційне право

Дисертаційне дослідження М.С. Цьвок присвячене висвітленню теоретичних і практичних аспектів інформаційно-правового забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні.

Актуальність теми дослідження.

У країнах сталої демократії інститути громадянського суспільства, до яких належать недержавні громадські організації, є надзвичайно важливими і становлять основу забезпечення прав, свобод і законних інтересів населення. Ці організації виступають посередниками між громадянами та державою, інформують громадськість, виконують різноманітні соціальні функції та вимагають звіту від державної влади. Їх основними завданнями є вирішення проблем захисту прав та свобод людини, турбота про малозабезпечені верстви населення, збереження та розвиток культури і мистецтва, охорона навколишнього середовища та підтримання екологічної стабільності тощо.

Слід зазначити, що основними перешкодами діяльності недержавних громадських організацій в Україні є недосконалість та недотримання законодавства в частині правового регулювання діяльності недержавних громадських організацій, недостатнє фінансування цих організацій тощо.

На сьогодні важливого значення набула інформаційна діяльність недержавних громадських організацій, яку вони здійснюють на основі нормативно-правових актів, що регулюють інформаційну сферу в Україні.

Актуальність проблеми зумовлена необхідністю створення умов для

підвищення ефективності інформаційно-правового забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні, що у значній мірі зумовлене не лише теоретичними чинниками, а й практичною значущістю обраної теми дослідження.

Необхідно зазначити, що дисертаційне дослідження виконане в межах науково-дослідної роботи Навчально-наукового інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка»: «Правові, психологічні та інформаційні проблеми розвитку державності в Україні» (державний реєстраційний № 0112U001217) та наукового напрямку кафедри адміністративного та інформаційного права: «Адміністративно-правове забезпечення захисту прав людини і громадянина в умовах інформаційного суспільства».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації зумовлений, насамперед, раціональною та логічно узгодженою структурою дисертаційного дослідження, використанням всього методологічного арсеналу сучасної правової науки, філософських, загальнонаукових, спеціально-наукових та конкретно-наукових методів пізнання, зокрема таких як історико-правового, порівняльно-правового, групування тощо.

Обґрунтованість наукових положень щодо вирішуваних автором завдань забезпечується завдяки детальному опрацюванню найбільш проблемних питань інформаційно-правового забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні, ґрунтовному дослідженню як суто теоретичних аспектів, так і аспектів практичного, прикладного характеру.

Зміст дисертації складається зі вступу, двох розділів, що включають вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі дисертантом визначено актуальність теми роботи, а також її основні загальні характеристики.

У першому розділі проведено теоретико-правову характеристику діяльності недержавних громадських організацій. Зокрема, проаналізовано наукові погляди щодо розвитку діяльності недержавних громадських організацій та їх становлення в Україні. На основі цього автором виокремлено періоди історико-правового розвитку діяльності та інформаційного забезпечення недержавних громадських організацій в Україні (стор. 18 дисертації). Також проаналізовано поняття «громадська організація», «неурядова організація», «недержавна організація», «некомерційна організація» та ін. (с. 38 дисертації). Окрема увага приділена дисертантом аналізу існуючих класифікацій недержавних громадських організацій в Україні (стор. 62-65 дисертації) та наведено їх авторську класифікацію. Визначено, що правові засади діяльності недержавних громадських організацій формуються на основі певних принципів (стор. 71 дисертації). З'ясовано наскільки цінним є міжнародний досвід та практика його використання в Україні.

Другий розділ дисертації присвячений аналізу організаційного забезпечення інформаційної діяльності недержавних громадських організацій в Україні, правових основ і гарантій інформаційного забезпечення їх діяльності. Особлива увага присвячена проблемам відповідальності за порушення законодавства України про інформацію недержавними громадськими організаціями.

Обрана дисертантом структура дозволила всесторонньо дослідити предмет дисертаційної роботи, чітко простежити за думкою автора щодо процесу удосконалення інформаційно-правового забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні.

Винесені на захист положення характеризують роботу як комплексне дисертаційне дослідження, присвячене з'ясуванню й узагальненню теоретичних аспектів інформаційно-правового забезпечення діяльності недержавних громадських організацій та особливостей їх реалізації на практиці.

Наукові положення, викладені у дисертації, ґрунтуються на використанні загальнонаукових і спеціальних методів та прийомів наукового пізнання тих процесів, що відбуваються у процесі інформаційної діяльності недержавних громадських організацій.

Достовірність та новизна висновків та рекомендацій. Достовірність результатів дослідження забезпечена належним рівнем наукового аналізу проблеми захисту прав, свобод і законних інтересів населення України недержавними громадськими організаціями, з'ясування шляхів формування організаційно-правових засад інформаційного забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні, відповідністю застосованих методів меті та завданням дослідження, використанням значного масиву емпіричного матеріалу у вигляді результатів опитування громадян.

Дисертаційне дослідження М.С. Цьвок відзначається високим рівнем наукової новизни, кожен з розділів дисертації містить такі положення. Незважаючи на досить велику кількість положень рецензованої дисертації, що містять наукову новизну, автор не відкидає результатів наукових напрацювань у відповідній сфері, а творчо розвиває їх, відкриваючи нові грані проблеми удосконалення інформаційно-правового забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в сучасних умовах.

Дана дисертація є одним з оригінальних вітчизняних досліджень інформаційно-правового забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні. У роботі досліджено різні аспекти проблеми інформаційно-правового забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні, зокрема, розглянуто загальнотеоретичні положення та періоди історико-правового розвитку діяльності недержавних громадських організацій та їх інформаційного забезпечення в Україні, обґрунтовано правові засади і форми діяльності недержавних громадських організацій, розкрито сутність адміністративно-правового статусу недержавних громадських організацій, проведено їх

класифікацію, охарактеризовано організаційно-правове забезпечення інформаційної діяльності недержавних громадських організацій в Україні, висвітлено існуючі правові основи і гарантії інформаційного забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні, проаналізовано міжнародний досвід щодо діяльності недержавних громадських організацій та практику його використання в Україні, запропоновано шляхи вдосконалення окремих нормативно-правових актів, що передбачають відповідальність за порушення законодавства України про інформацію недержавними громадськими організаціями.

При дослідженні поставлених завдань автором цілком слушно було застосовано систему існуючих загальнонаукових та спеціальних методів, спрямованих на отримання об'єктивних та ґрунтовних результатів з позицій комплексного та структурного підходів.

Розглядаючи загальнотеоретичні аспекти інформаційно-правового забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні, дисертант спирається на існуючі наукові підходи щодо визначення змісту цих категорій, враховує результати проведеного опитування та пропонує власні дефініції цих понять. У цьому контексті варто зазначити, що певним елементом наукової новизни відзначається намагання автора визначити поняття «інформаційне забезпечення діяльності недержавних громадських організацій», «недержавна громадська організація», «адміністративно-правовий статус недержавної громадської організації», «інформаційна діяльність недержавних громадських організацій» та ін.

Характеристика адміністративно-правового статусу недержавних громадських організацій свідчить про те, що його елементами є правосуб'єктність недержавних громадських організацій, їх права, обов'язки, гарантії, обмеження і відповідальність за вчинені правопорушення (стор. 48 дисертації).

Висвітлюючи класифікацію недержавних громадських організацій в Україні, автор цілком слушно зазначає, що існує надзвичайно велика кількість недержавних громадських організацій, які створюються та

функціонують практично у всіх сферах життєдіяльності людей та відіграють значну роль у формуванні громадянського суспільства, проте кількість не завжди переходить у якість. Тому набагато важливішим є якість роботи таких організацій, їх соціальна активність, корисність, потужність роботи і достойне прискорення демократичного розвитку України (стор. 67-68 дисертації).

Заслуговують на схвалення й зусилля автора, спрямовані на визначення основних правових засад, на підставі яких здійснюється діяльність недержавних організацій. Відзначено, що правові засади діяльності недержавних громадських організацій – це певні юридичні норми, закріплені в Конституції України та інших нормативно-правових актах, що регулюють суспільні відносини у сфері діяльності недержавних громадських організацій та виконання яких є обов'язковим для суб'єктів цієї сфери (стор. 68 дисертації).

Аналізуючи міжнародний досвід діяльності недержавних громадських організацій, автор зазначає, що у ряді країн діють спеціальні закони «Про некомерційні організації», складені на підставі Фундаментальних принципів щодо статусу неурядових організацій в Європі. Вона звертає увагу на те, що у цих законах визначено: сферу дії; основні принципи; створення, зміст статуту; членство; правосуб'єктність; управління; майно та збір коштів; державну підтримку; відповідальність некомерційних організацій (стор. 92 дисертації).

Певною науковою новизною відрізняється використаний автором підхід щодо визначення організаційного забезпечення інформаційної діяльності недержавних громадських організацій. Вона слушно зазначає, що інформаційна діяльність недержавних громадських організацій в Україні складається із: 1) зовнішньої інформації; 2) внутрішньої інформації; 3) інформації, яка виходить назовні (стор. 116-118 дисертації).

Цікавим є підхід автора щодо визначення правових основ і гарантій інформаційного забезпечення діяльності недержавних громадських

організацій в Україні. Зокрема, проаналізувавши нормативно-правові акти України, якими регулюється інформаційна сфера, зокрема інформаційна діяльність недержавних громадських організацій, вона вважає, що їх чисельність та несистематизованість призводить до певних незручностей при розгляді проблемних питань чи ситуацій, які виникають в процесі здійснення інформаційної діяльності недержавних громадських організацій (стор. 155 дисертації).

До числа вагомих результатів дисертаційного дослідження, судячи з дисертації та автореферату, можна віднести наступне: відповідальність за порушення законодавства про інформацію недержавними громадськими організаціями розглядається як праввідносини між уповноваженими державними органами та недержавними громадськими організаціями, до яких застосовуються юридичні санкції з негативними для цієї організації наслідками за порушення законодавства про інформацію (стор. 160 дисертації).

Результати дисертаційного дослідження знайшли своє використання у науково-дослідній сфері – як основа для подальшого наукового аналізу та дослідження проблем, пов'язаних з інформаційно-правовим забезпеченням діяльності недержавних громадських організацій; у правотворчості – при формуванні та реалізації законодавцем державної політики щодо застосування інформаційно-правового забезпечення в діяльності недержавних громадських організацій; у правозастосовній діяльності – для поліпшення практичної взаємодії органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо інформаційно-правового забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні; у навчальному процесі – при проведенні занять з навчальних дисциплін «Адміністративне право України», «Адміністративна відповідальність», «Інформаційне право».

Апробація результатів дослідження проводилася шляхом їх обговорення на наукових, науково-практичних конференціях та семінарах.

Основні положення та висновки дисертаційної роботи викладено в 13 публікаціях, з яких: п'ять статей у фахових наукових виданнях, одна стаття у закордонному виданні, одна стаття у виданні, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus та шість тез доповідей на науково-практичних заходах.

Разом із тим, вважаю за необхідне звернути увагу на окремі недоліки та зауваження, що стосуються даного дисертаційного дослідження:

1. На сторінці 103-104 дисертації автор зазначає, що чинний Закон України «Про громадські об'єднання» забезпечує громадянам України реалізацію їх конституційного права на свободу об'єднання, однак не виділяє правове регулювання суспільних відносин, пов'язаних з діяльністю недержавних громадських організацій, тому доцільно внести відповідні доповнення до чинного законодавчого акта з урахуванням наявного міжнародного досвіду та загальноприйнятих світових законодавчих норм щодо діяльності недержавних громадських організацій. Однак пропозиції з цього приводу у змісті роботи недостатньо аргументовані та визначені, що не створює авторського бачення в частині правового регулювання суспільних відносин, пов'язаних з діяльністю недержавних громадських організацій.

2. У підрозділі 1.5 дисертації варто відзначити значну увагу автора щодо аналізу зарубіжного досвіду у сфері діяльності недержавних громадських організацій. Проте в дисертації доцільно було б більше уваги приділити правовому регулюванню цих відносин у країнах сталої демократії.

3. На стор. 124-125 дисертації автор звертає увагу на те, що розвиток інформаційної діяльності недержавних громадських організацій сприяє становленню інформаційного суспільства в Україні, однак на сьогодні у чинному законодавстві України мають місце прогалини та недоопрацювання, які негативно впливають на здійснення інформаційної діяльності недержавними громадськими організаціями. Доцільно було б

конкретизувати, які саме недоліки мають місце у здійсненні інформаційної діяльності недержавними громадськими організаціями та запропонувати шляхи їх вирішення.

4. На стор. 156-157 дисертації автор, проаналізувавши нормативно-правові акти України, якими регулюється інформаційна сфера, зокрема інформаційна діяльність недержавних громадських організацій, зазначає, що їх чисельність та несистематизованість призводить до певних незручностей при розгляді проблемних питань чи ситуацій, які виникають в процесі здійснення інформаційної діяльності недержавними громадськими організаціями. Дану проблему вона пропонує вирішити шляхом створення Інформаційного кодексу України, в якому слід визначити положення щодо інформаційної діяльності недержавних громадських організацій, або ж створення окремого Закону України «Про громадські організації», яким би врегульовувались аспекти інформаційної діяльності недержавних громадських організацій. М.С. Цьвок правильно констатує необхідність прийняття цих правових актів, однак нічого не пропонує щодо того, яким їй бачиться їх зміст.

Проте, зазначені зауваження не зменшують науково-теоретичної і прикладної цінності роботи в цілому і не відображаються на загальній позитивній оцінці дисертації.

У дисертації не виявлено текстових запозичень, використання ідей, наукових матеріалів і результатів інших авторів без посилання на джерела.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження.

Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до обов'язкових вимог, встановлених до такого виду робіт.

Дисертація Цьвок Мар'яни Степанівни на тему «Інформаційно-правове забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні» (спеціальність – 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право) є самостійно написаною та завершеною

науковою працею, яка за важливістю та обсягом дослідження має суттєве значення для вирішення наукового завдання, що полягає в удосконаленні інформаційно-правового забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні.

ВИСНОВОК

Дисертаційне дослідження Цьвок Мар'яни Степанівни на тему «Інформаційно-правове забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні», яке представлено на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, відповідає вимогам, що пред'являються до такого виду наукових робіт, відповідно до Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а його автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри публічно-правових дисциплін
Київського міжнародного університету
доктор юридичних наук, професор

А.І. Суббот

Підпис засвідчую:

Власноручний підпис
Суббота А.І.
авіряю старший інспектор ВК
Трошева Т.В.

